

Marek szerokolistny

Sium latifolium L.

Bylina wysokości 60–150 cm, z łodygą ② wyprostowaną, górą rozgałęzioną, nagą, głęboko bruzdowaną, wewnątrz pustą. Liście podwodne ① 2–3 razy pierzasto złożone, o odcinkach równowąskich. Liście nadwodne ③ długości do 40 cm, pojedynczo pierzaste, w dolnej części łodygi o 4–10 parach odcinków skośnie lancetowatych, podwójnie piłkowanych, długości 3–6 cm, w części górnej równowąskolancetowatych. Ogonek liściowy członowany. Baldachy duże, 15–30-promieniowe ②. Pokrywy 5–6-listne, odległe piłkowane. Pokrywki 5–8-listne. Kwiaty obupłciowe, pięciokrotne. Ząbki kielicha wyraźne, lancetowate. Płatki korony białe, długości około 1,5 mm. Słupek z dwoma szyjkami. Owocem rozłupnia z dwoma eliptycznymi, żebrowanymi (o żebkach szerokości bruzd) niełupkami długości do 4 mm.

Kwitnienie. Lipiec – sierpień.

Występowanie w Polsce. Gatunek pospolity na niżu.

Siedlisko. Rośnie w wodzie lub na mokrej, eutroficznej glebie, o odczynie obojętnym do zasadowego. Występuje w części dolinkowej olsu porzeczkowego, w szuwarach, na brzegach wód.

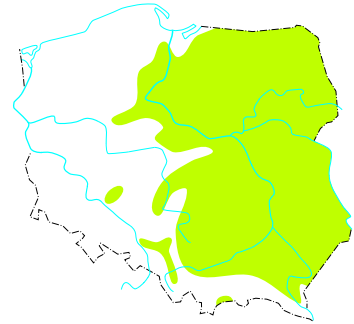
Warto wiedzieć. Roślina trująca i lecznicza.

Nazwa *Sium* pochodzi od słowa *sion*, które w starożytnej Grecji znaczyło jakąś aromatyczną roślinę wodną. Nazwa gatunkowa *latifolius* to szerokolistny (z łac. *latus* = szeroki, obszerny; *folium* = liść).

Trzmielina brodawkowata

Euonymus verrucosa Scop.

Krzew ① wysokości do 2 m. Pędy cienkie, pokryte brązowymi brodawkami ②. Pąki ustawione nakrzyżgle, ukośnie odstające. Łuski zielone, brązowo obrzeżone. Liście ② pojedyncze,

wąskoełiptyczne lub podłużnie jajowate, długości do 6 cm, krótkoogonkowe, brzegiem niewyraźnie karbowano-piłkowane, w jesieni przebarwiają się na kolor bladożółty do fioletowego. Kwiaty ② małe, średnicy 6–10 mm, w dwu- lub trzykwiatowych wierzchołkach wyrastających w pachwinach liści w dolnej części tegorocznego pędu. Okwiat czterokrotny. Płatki korony okrągławe, brązowozielone, czerwono nakrapiane. Owoce ③ to zwieszające się na cienkich szypułkach, różowe lub żółtoczerwone, czterokomorowe, mięsiste torebki zawierające zwisające na krótkich sznureczkach czarne nasiona, które do połowy otoczone są pomarańczową osnówką.

Kwitnienie. Maj – czerwiec.

Występowanie w Polsce. Osiąga zachodnią granicę zasięgu. Pospolicie rośnie we wschodniej połowie kraju, rzadko w niższych położeniach górskich.

Siedlisko. Gatunek w znacznym stopniu cienioznośny, rośnie na

glebach od suchych do świeżych, mezo- do eutroficznych, o odczynie umiarkowanie kwaśnym do zasadowego. Występuje w żyznych lasach liściastych: grądach, buczynach, świetlistej dąbrowie. Spotykany w dębowo-sosnowych borach mieszanych, kwaśnych dąbrowach. Wraz z innymi gatunkami buduje krzewiaste zbiorowiska otulinowe związane funkcjonalnie z lasem i polanami śródleśnymi, a także z procesem degeneracji lub regeneracji lasu. Wchodzi w skład zakrzewień śródpolnych na miedzach, przydrożach, w zaroślach.

Warto wiedzieć. Nasiona trujące. W korzeniach znajduje się do 32% gutaperki.

Nazwa rodzajowa *Euonymus* pochodzi od greckich słów *eu* (= dobry) i *onyma* (= imię), co przy trujących właściwościach trzmieliny, jak na ironię, oznacza „krzew dobrego imienia”. Nazwa gatunkowa *verrucosus* znaczy brodawkowaty (z łac. *verruca* = brodawka, wyniosłość, wzgórek).

Trzmielina zwyczajna

Euonymus europaea L.

Krzew lub małe drzewo wysokości do (6)10 m. Pędy cienkie, zielonawe lub czerwonozielone, czterokanciaste, często z czterema podłużnymi listewkami korkowymi ②. Pąki ustawione nakrzyżgle, przylegające, zaostrome. Liście ③ pojedyncze, eliptyczne, długości 3–8(10) cm, krótkoogonkowe, brzegiem drobno karbowano-piłkowane, w jesieni przebarwiają się na kolor czerwony. Kwiaty ③ małe, średnicy do 10 mm, zebrane w dwu- lub trzykwiatowe wierzchołki wyrastające w pachwinach liści w dolnej części tegorocznego pędu. Okwiat czterokrotny. Płatki korony wąskie, jasnozielone. Owocem ① różowa lub czerwona, czterokomorowa torebka średnicy do 2 cm, wisząca na sztywnej szypułce. Nasiona na krótkich sznureczkach, białe, całkowicie otoczone pomarańczową osnówką.

Kwitnienie. Maj – czerwiec.

Występowanie w Polsce. Pospolita na całym niżu i w niższych położeniach górskich.

Siedlisko. Roślina cieniowytrzymała, preferuje gleby świeże i wilgotne, żyzne, zasobne w azot i wapń. Rośnie w żyznych lasach liściastych: częściej występuje w grądach oraz buczynach, zwłaszcza ciepłolubnych, w niżowych zbiorowiskach lasów łęgowych: jesionowo-olszowym, olszowo-gwiazdnicowym i wiązowym z fiołkiem wonnym; w nadrzecznych łąkach topolowym. Uczestniczy w zbiorowiskach otulinowych i zakrzewieniach śródpolnych.

Warto wiedzieć. Nasiona trujące. Korzenie zawierają do 20% guta-perki.

Nazwa gatunkowa *europaeus* znaczy europejski, rodzimy w Europie.

Kruszyna pospolita

Frangula alnus Mill.

Krzew wysokości do 5(7) m, często tworzący odrosty. Młode pędy i bezłuskie pąki brązowo, kutnerowato owłosione. Kora na pędach szarobrązowa, z białymi, podłużnymi przetchlinkami. Liście ① ustawione nieregularnie skrętoległe, odwrotnie jajowate, krótko zaostrome, całobrzegie, długości do 8(12) cm, z ogonkiem 0,6–1,4-centymetrowym. Nerwy boczne ③ w liczbie 7–9 par, lekko wygięte, łukowato połączone na obrzeżu liścia. Kwiaty ② obupłciowe, drobne, zielonawobiałe, osadzone po 2–10 w kątach liści, bardzo miłodajne. Okwiat pięciokrotny. Trójkątnie działki kielicha dłuższe od płatków korony. Pręciki krótkie. Słupek jeden z płaskim znamieniem. Owocami ③ są okrągłe pestkowce, średnicy 6–8 mm, dojrzewające stopniowo i zmieniające barwę od zielonej poprzez czerwoną aż do czarnej. Ze względu na długi okres kwitnienia na krzewie mogą znajdować się zarówno kwiaty, jak i owoce w różnych stadiach rozwoju.

Kwitnienie. Czerwiec – wrzesień.

Występowanie w Polsce. Pospolita w całej Polsce, z wyjątkiem wyższych położeń górskich.

Siedlisko. Rośnie najczęściej na glebach od mokrych do świeżych, mezotroficznych, o odczynie umiarkowanie kwaśnym. Gatunek o szerokiej amplitudzie siedliskowej, występuje w świeżych, wilgotnych

i bagiennych zbiorowiskach borów sosnowych; częsty w grupie zespołów nizinno-wyżynnych borów świerkowych i jodłowych. Spotykany w borach mieszanych, kwaśnych dąbrowach oraz kwaśnej buczynie niżowej. Występuje w żyznych lasach liściastych: grądach, łęgach, często w olsach i zaroślach krzewiastych wierzb.

Warto wiedzieć. Roślina trująca i lecznicza, zdzieranie kory (surowca farmakologicznego) dozwolone tylko ze ściętych pędów.

Nazwa gatunkowa *Frangula* pochodzi z łacińskiego *frango* (= łamię, kruszę) i nawiązuje do łamliwych pędów. Nazwa gatunkowa *alnus* to nazwa olszy u starożytnych autorów rzymskich, być może związana ze wspólnym występowaniem kruszyny i olszy.

Szakłak pospolity

Rhamnus cathartica L.

Krzew wysokości 1–3 m, czasem niskie drzewko do 8 m. Może żyć około 100 lat. Pędy często zakończone cierniem ②. Pąki ustawione naprzeciwległe, ale w węzłach nieco przesunięte, przytulone do pędu, zaostrome, z licznymi brązowymi łuskami orzęsionymi na brzegach. Liście ① podłużnie eliptyczne do okrągławych, długości 4–7 cm, brzegiem karbowano-piłkowane, z 3(4) parami łukowato wygiętych nerwów bocznych zbiegających do krótko zaostrome wierzchołka. W jesieni opadają, nie zmieniając zabarwienia. Krzew często dwupienny. Kwiaty ③ drobne, funkcjonalnie rozdzielnotpłciowe, osadzone po kilka w kątach tegorocznych liści. Okwiat czterokrotny, zielonawy. Płatki mniejsze od działek. Owocem ① pestkowiec średnicy 6–8 mm, początkowo czerwony, potem granatowoczarny długo pozostający na krótkiej, cienkiej szypułce.

Kwitnienie. Maj – czerwiec.

Występowanie w Polsce. W całym kraju na niżu i rzadziej w niższych położeniach górskich.

Siedlisko. Rośnie na glebach suchych do wilgotnych, mezotroficznych,

nych, o odczynie zasadowym do obojętnego, jak również na kamiennych zboczach. Występuje w różnych zbiorowiskach leśnych, częściej w ciepłolubnych dąbrowach,

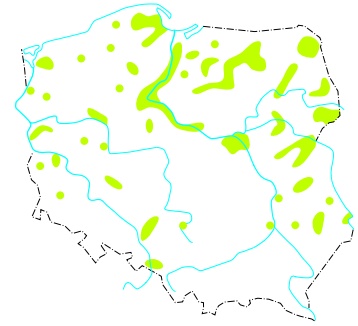
w łągu wiązowym z fiołkiem wonnym. Rośnie w krzewiastych zbiorowiskach otulinowych związanych funkcjonalnie z lasem i polanami śródleśnymi, a także stanowiących fazy degeneracyjne lub stadia sukcesyjne w regeneracji lasu. Spotyka się go głównie w zakrzewieniach śródpolnych, zwłaszcza na miejscach ciepłych, gdzie tworzy zwarte zarośla złożone z głogów, derenia, tarniny, trzmielin oraz róż.

Warto wiedzieć. Owoce trujące. Roślina lecznicza.

Nazwy *Rhamnus* na określenie szakłaków używali już starożytni Grecy. Nazwa gatunkowa *cathartica* znaczy czyszczący, przeczyszczający (z gr. *katharos* = czysty) i odnosi się do leczniczych właściwości kory.

Leniec bezpodkwiatkowy

Thesium ebracteatum Hayne

Bylina z podziemnymi rozłogami, z których wyrastają liczne pędy wysokości 10–30 cm. Liście ① ustawione skrętolegle, pojedyncze, równowąskie, szerokości 2–3,5 mm, u nasady zwięzające się, niewyraźnie trójnerwowe, siedzące. Kwiaty zebrane w szczytowe, rzadkie grono, zakończone pęczkiem małych liści ①, osadzone pojedynczo na króciutkich 1,5–1,8-milimetrowych szypułkach, bez podkwiatków, wsparte długą wąską przysadką ③, pod którą znajduje się szypuła długości 5–18 mm. Okwiat pojedynczy, drobny, dzwonicowaty, z (4)5 ząbkami, wewnątrz białawy, zewnątrz zielony. Pręcików pięć. Słupek dolny. Dno kwiatowe kubeczkowato rozszerzone. Owoc typu orzeszka na krótkiej, żółtej szypułce, kulistojawowy, długości około 2 mm, nieznacznie podłużnie żeberkowany, z zachowaną na szczycie częścią okwiatu.

Kwitnienie. Maj – czerwiec.

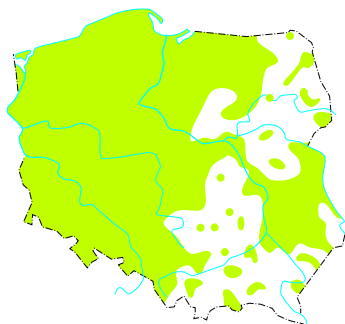
Występowanie w Polsce. Rozproszone stanowiska znajdują się niemal w całym kraju z wyjątkiem gór, najczęściej spotykany na północnym wschodzie: od Pojezierza Kaszubskiego, poprzez Kujawy, do Lubelszczyzny.

Siedlisko. Rośnie na glebach suchych, mezotroficznych, o odczynie obojętnym. Występuje rzadko w świetlistej dąbrowie, na skrajach lasu ② i poboczach leśnych dróg, w ciepłolubnych murawach i widnych zaroślach, w zbiorowiskach okrajkowych, na suchych łąkach, zboczach.

Warto wiedzieć. Roślina półpaszytnicza.

Thesium pochodzi z greckiego *theseion*, co u Teofrasta było nazwą nieokreślonej rośliny, lub z łacińskiego *Thesium(-um)*, to zaś u Pliniusza Starszego znaczyło roślinę o gorzkich bulwach podobną do mieczyka i zapewne odnosiło się do Tezeusza, który wręczył Ariadnie wieniec uwity z tej rośliny. Nazwa gatunkowa *ebracteatus* znaczy pozbawiony liści okrywowych i pochodzi z łaciny, gdzie *e* to zaprzeczenie, natomiast *bractea* – cienka blaszka, co odnosi się do podkwiatków, które nie występują u tego gatunku.

Jemioła pospolita

Viscum album L.

Zimozielone krzewy o kulistym pokroju ①, średnicy do 1 m, półpasożytujące na gałęziach drzew. Pędy ② oliwkowozielone, nibywidełkowato (pseudodychotomicznie) rozgałęzione. Liście ustawione nakrzyżlegle, skórzaste, siedzące, całobrzegie. Rośliny dwupienne. Kwiaty wyrastają w kątach liści, skupione po kilka. Okwiat czterodzielny. Owocem ③ jagoda o lepkim miąższu, dojrzewająca długo po kwitnieniu.

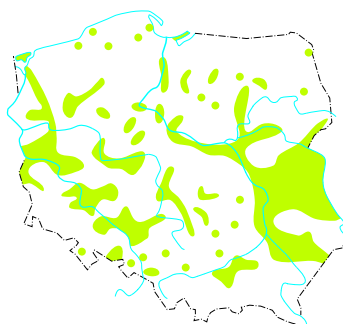
Kwitnienie. (Luty) marzec – kwiecień.

Podgatunki. Wyróżniono trzy podgatunki różniące się głównie kształtem liści, budową owoców i gatunkiem drzewa, które zasiedlają:

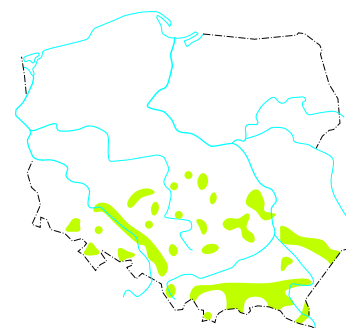
- **Jemioła pospolita typowa** *Viscum album* L. subsp. *album*. Liście wąskojajowate. Jagody okrągławe, białe lub żółtawe. Półpasożytuje na gałęziach drzew liściastych. Występuje pospolicie w całym kraju, chociaż rzadziej na wyżynach środkowo-

małopolskich, w Karpatach i na ich pogórzu oraz na północnym-wschodzie (mapa u góry).

- **Jemioła pospolita rozpięzchła** *Viscum album* L. subsp. *austriacum* (Wiesb.) Vollm. (*V. laxum* Boiss.). Liście wąskie, żółtozielone. Owocem żółta, jajowata jagoda. Półpasożytuje na gałęziach sosny, rzadziej modrzewia i świerka. Występuje głównie w borach sosnowych i mieszanych w rozproszonych stanowiskach na niżu, rzadko w południowym pasie wyżyn i na północy, brak jej w górach.

- **Jemioła pospolita jodłowa** *Viscum album* L. subsp. *abietis* (Wiesb.) Abrom. (*V. abietis* Beck). Liście ciemnozielone, duże, do trzy razy dłuższe niż szerokie. Owocem jajowata, biała jagoda. Występuje w południowej części kraju w granicach zasięgu jodły.

Warto wiedzieć. Roślina trująca i lecznicza.

Viscum jest starożytną nazwą jemioły; w języku łacińskim oznacza lep, nawiązując do lepu sporządzanego z owoców i kory, na który chwytały drobne ptaki. Łacińskie nazwy podgatunków oznaczają: *album* = biały, *austriacum* = austriacki, *abietis* = należący do jodły, rosnący na jodle.

Jesion wyniosły

Fraxinus excelsior L.

Drzewo ① osiągające 30–40 m wysokości i 100(227) cm pierśnicy. Żyje ponad 200 lat. Kora ⑦ pnia początkowo zielonkawoszara, cienka, potem ciemnoszara, płytko spękana ⑥, na pędach popielatoszara. Pąki czarne, ułożone nakrzyżlegle. Liście ③ duże, długości do 40 cm, nieparzystopierzasto złożone z 7–11(15) par siedzących listków. Listki jajowatolancetowate, brzegiem karbowano-piłkowane, zaostrome, długości 4–10 cm. Górna strona listków ciemnozielona, dolna ④ jaśniejsza, z wypukłymi nerwami i najczęściej owłosionym nerwem głównym. Wiosną liście rozwijają się późno, w jesieni nie przebarwiają się i przeważnie opadają zielone. Kwiatostany typu wiechy pojawiają się wcześniej, na długo przed rozwojem liści ②. Kwiaty bez okwiatu, wiatropylne. W obupłciowym kwiecie dwa sercowate pylniki i jeden słupek z dwoma znamionami barwy fioletowej lub czerwonej. Często są również kwiaty jednopłciowe. Owoce ⑤ to jasnobrunatne, spłaszczone orzeszki z wydłużonym skrzydełkiem, długości do

4 cm, zebrane licznie w owocostany wiszące długo na drzewach. Siewka ma dwa jęczyczkowate liścienie o unerwieniu pierzastym. Pierwsze liście na siewkach pojedyncze.

Kwitnienie. Kwiecień – maj.

Występowanie w Polsce. Pospolity na całym niżu i w niższych położeniach górskich do 800 (1100) m n.p.m.

Siedlisko. Gatunek wilgociolubny i w starszym wieku światłolubny, o wysokich wymaganiach troficznych, rośnie na glebach o odczynie

obojętnym. Gatunek żyznych lasów liściastych, występuje we wszystkich zespołach lasów łągowych, w łągu wierzbowo-topolowym, w grądach niskich, lasach lipowo-jaworowych, żyznych buczynach niżowych, rzadziej górskich, w olsie porzeczkowym, sporadycznie w olsie torfowcowym.

Warto wiedzieć. Roślina lecznicza.

Fraxinus to nazwa jesionu używana już przez starożytnych autorów rzymskich, jej pochodzenie niepewne. Nazwa gatunkowa *excelsior* to stopień wyższy od łacińskiego *excelsus* (= wysoki, wyniosły, znakomity).

Bobrek trójlistkowy

§

Menyanthes trifoliata L.

1

z fioletowymi pylnikami. Owocem jajowata torebka. Żółto-brązowe nasiona rozsiewane przez wodę, wiatr i zwierzęta.

Kwitnienie. Maj (czasem powtarza w sierpniu).

Występowanie w Polsce. Rozposzerechniony na całym niżu; w Tatrach do 1200 m, w Gorcach do 1230 m n.p.m.

Siedlisko. Rośnie na glebach mokrych (często w wodzie), mezo- do eutroficznym, o odczynie umiarkowanie kwaśnym do obojętnego. Występuje w lasach bagiennych, a zwłaszcza w olsie torfowcowym (oprócz odmiany suboceanicznej) i rzadziej w olsie porzeczkowym. Element torfowisk niskich, bagien, młak, rowów, podmokłych łąk, na których może rosnąć łanowo ③. Dzięki długim kłęczom odgrywa dużą rolę w procesie zarastania zbiorników wodnych.

Warto wiedzieć. Roślina trująca i lecznicza. Gatunek zagrożony

2

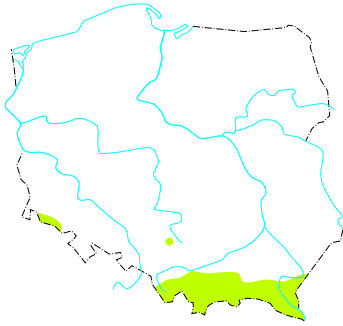
nadmiernym zbiorem i ustępujący z miejsc osuszanych, jego pozyskiwanie dozwolone przez ścinanie ziela narzędziami ręcznymi.

Nazwa rodzajowa *Menyanthes* pochodzi od nazwy *menanthos* używanej w starożytnej Grecji dla jakiejś rośliny i złożonej z greckich słów *menyein* (= wskazywać) i *anthos* (= kwiat), co można tłumaczyć jako „roślina o zwracających uwagę kwiatach”. Nazwa gatunkowa *trifolius* znaczy trójlistny (z łac. *tri* = trzy i *folium* = liść).

Bylina o długim, pełzającym kłęczu ② z korzeniami przybyszowymi. Kłęcze podnosi się na szczycie i przechodzi w ulistniony pęd wysokości 15–35 cm. Liście ② duże, długości do 20 cm, trójlistkowe, z ogonkami i pochwami u nasady. Pojedyncze listki siedzące, odwrotnie jajowate i tępo zakończone. Z boku kłęczu, na szczycie długich do 35 cm, bezlistnych szypuł wyrasta groniasty kwiatostan ①. Kwiaty duże, nektarodajne, owadopylne, pięciokrotne. Działki kielicha zielone. Płatki korony białe, różowo nabiegłe, do połowy zrośnięte, z odgiętymi łatkami, długości 10–14 mm, od wewnątrz pokryte soczystymi włoskami. Słupki jeden, otoczony pięcioma pręcikami

3

Goryczka trojeściowa (g. trojeściowata)

§§

Gentiana asclepiadea L.

Bylina o grubym kłączu, z którego wyrasta kilka nierozgałęzionych, nagich, gęsto ulistnionych pędów ① wysokości 30–100 cm. Na stanowiskach nasłonecznionych pędy wyprostowane, o liściach ułożonych nakrzyżgle, a w miejscach zacienionych przewieszają się łukowato, liście ustawione są w dwóch szeregach. Liście ② długości 5–8 cm, jajowatolancetowate, 3–5-nerwowe, całobrzegie, na szczycie długo wyciągnięte, niemal siedzące. Kwiaty ② wyrastają po 1–3 w pachwinach wyższych liści. Korona długości 3–5 cm, ciemnoniebieska (rzadko biała) z jaśniejszymi smugami na wewnętrznej stronie, lejkowatodzwonkowata, z nieorzęzionymi wyrostkami pomiędzy odgiętymi na zewnątrz łatkami. Kielich krótszy od rurki korony, z sztylnymi ząbkami na szczycie. Owocem torebka otoczona pozostałościami korony.

Kwitnienie. Lipiec – wrzesień.

Występowanie w Polsce. Karpaty i Podkarpacie, Sudety Zachodnie (Góry Izerskie i Karkonosze) od piętra pogórza po piętro halne; sporadycznie koło Ojcowa. Osiąga północną granicę zasięgu.

Siedlisko. Rośnie na glebach świeżych, mezotroficznych, o odczynie umiarkowanie kwaśnym. Występuje w zbiorowiskach górskich borów świerkowych, jodłowo-świerkowych i jodłowych oraz w buczynie karpackiej i górskich jaworzynach ziołoroślowych.

Warto wiedzieć. Ludowa nazwa to liścieniec. Roślina lecznicza.

Gentiana to nazwa związana z królem Ilirii (krajiny między Adriatykiem i środkowym Dunajem) Gencjuszem (II–I w. p.n.e.) – odkrywcą jej leczniczego działania w przypadku morowego powietrza. Nazwa *asclepiadea* to nazwa jakiejś rośliny pochodząca od Asklepiosa – boga sztuki lekarskiej i medyków, albo Asklepiadesa – sławnego starożytnego lekarza.

Barwinek pospolity

Vinca minor L.

obojętnym, często zasobnych w węglan wapnia. Występuje w lasach liściastych: grądach, rzadziej buczynach.

Warto wiedzieć. Roślina trująca i lecznicza, w przeszłości była uważana za roślinę magiczną i leczniczą. Na wielu stanowiskach naturalnych wyniszczona ze względu na swe walory dekoracyjne. Często uprawiana jako roślina ozdobna.

Łacińska nazwa rodzajowa barwinka wywodzi się od starorzymskiej nazwy tej rośliny *vinca pervinca* (gatunek wiecznie zielonej rośliny) i zapewne pochodzi od *vinco* (= zwyciężam, pokonuję, np. chorobę). Nazwa gatunkowa *minor* (łac.) znaczy mniejszy. Polska nazwa związana jest z tradycyjnym ludowym zastosowaniem wywaru z zieleń do barwienia pisanek wielkanocnych.

Rosnąca gromadnie zimozielona krzewinka ①. Pędy cienkie: płożące długości do 60 cm, czołgające się i zakorzeniające w węzłach; kwiatonośne wzniesione, wysokości od 15 do 20 cm. Liście ③ ustawione naprzeciwległe, krótkoogonkowe, eliptyczne, długości do 4 cm, całobrzegie, skórzaste i błyszczące. Kwiaty ② pięciopetalne, obupłciowe, osadzone pojedynczo na długich szypułkach w kątach tegorocznych liści. Kielich o działkach trójkątnie lancetowatych. Korona zwykle jasnoniebieska, talerzykowata, średnicy do 3 cm. Płatki płasko rozpostarte, na szczycie szersze i ukośnie ucięte, zrosnięte u nasady w lejkowatą rurkę. Pręciki zrosnięte z rurką korony. Owocem dwa mieszki, rzadko u nas się zawiązujące. Nasiona mogą być rozsiewane przez mrówki.

Kwitnienie. Marzec – maj, czasem powtarza się jesienią.

Występowanie w Polsce. W rozproszeniu, na terenie całego niżu (z wyjątkiem północnego wschodu), aż do niższych położań górskich. Wiele stanowisk można uważać za wtórne.

Siedlisko. Rośnie na glebach świeżych, eutroficznych, o odczynie

